

writes so badly, I **get angry** at him even when he gives me a rave” [11, с. 139]; 3) “As he read the familiar pages, he was conscious of a **growing unease**, and at the end a vast echoing emptiness” [11, с. 71].

Дієслово-зв'язка “to become” разом із дієприкметником виражає зміну стану (перший приклад), а дієслова-зв'язки “to get”, “to grow” (другий та третій приклади) вказують на зміну якості. Отже, до дієслів-зв'язок ми відносимо дієслова зі значеннями “існування”, “буття”, “відчуття”; ті, яким властиві ознаки тривалості стану, а також дієслова, що означають зміну стану або якості. Усі вони входять у предикативні конструкції, які реалізують “оцінку”. Ця реалізація може здійснюватися на диференційному рівні у дискурсі.

Література

1. Адмони В.Г. Синтаксис современного немецкого языка. Система отношений и система построений. — Л.: Наука. Ленингр. отд-ние, 1973. — 366 с.
2. Блумфилд Л. Язык: Пер. с англ. Е.С. Кубряковой и В.П. Мурат. — М.: Прогресс, 1968. — 607 с.
3. Васильев Л.М. Современная лингвистическая семантика. — М.: Высш. шк., 1990. — 175 с.
4. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. — М.: Наука, 1985. — 226 с.
5. Колесник С.Н. Оценочные номинации и их функционирование в тексте (на материале англ. языка): Дис. ... канд. филол. наук. — Киев, 1988. — 155 с.
6. Котова О.А. Функция предикативного знака в современном немецком языке // Структура и функция синтаксических единиц в германских языках. — Горький, 1983. — С. 57-63.
7. Кузнецов А.М. Структурно-семантические параметры в лексике: на материале английского языка. — М.: Наука, 1980. — 160 с.
8. Сазонова Н.М. Предикативные структуры в современном английском языке. — К.: Рад. шк., 1969. — 142 с.
9. Collier Christopher. James Lincoln Collier. Decision in Philadelphia. New York: Random House, 1986. — 271 p.
10. Hailey Arthur. Overload. — New York, 1986. — 500 p.
11. Shaw Irwing. Evening in Byzantium. — Great Britain, 1976. — 284 p.

Olexandra Ostrovs'ka. The Typology of English Link Verbs of Evaluation Semantics in Fiction Discourse. The main point of this article is to analyse the peculiarities of the realization of the category of evaluation by means of the link verbs in the discourse. Link verbs express the existence of a certain quality or state. The nucleus of the microfield is the verb “to be”. The verb “to keep” is the nucleus of the microfield of the verbs that define the maintenance or continuation of the state. The verb “to become” is a nucleus of the verbs that demonstrate the change of the state or quality.

Михайло Попович

ПРО МОВНО-ЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КАТЕГОРІЇ ДЕТЕРМІНОВАНOSTI / НЕДЕТЕРМІНОВАНOSTI ІМЕННИКА

Предметом аналізу у цій статті є проблема взаємозв'язку явища актуалізації іменника у мовленні з механізмом його предикативного означення, внаслідок чого іменник набуває відповідного до моменту мовлення функціонально-семантичного стану.

Процес смислової модифікації номінативних одиниць мови у мовленні складає граматичну сутність категорії детермінованості/недетермінованості, а за іншою термінологією, “категорії предикативної настанови іменника” [8, с. 8-11]. Ця категорія акумулює в собі смислову інформацію про семантичну природу позначуваного іменника, про те, як воно стосується до предметного світу, — є чимось існуючим або неіснуючим, конкретним або абстрактним, одиничним або множинним, відомим або невідомим, реальним або нереальним, окремим, частковим або загальним, дискретним або недискретним та ін. Отже, категорія предикативної настанови іменника — це спосіб представлення його позначуваного у конкретному акті мовлення, який традиційно визначається як категорія детермінованості/недетермінованості іменника (далі Д/Н).

Категорія предикативної настанови іменника об'єднує в собі різні складові комунікативного процесу: суб'єктів спілкування, номінативні одиниці мови, а також різні мовні та немовні чинники, які забезпечують семіологічний зв'язок між предметом мовлення та

номінативною одиницею, що його позначає. Априорі зрозуміло, що вплив їх на формування предикативної настанови іменника різний, але те, як цей вплив здійснюється, яка роль належить кожному з цих чинників і як вони при цьому взаємодіють між собою, — все це залишається недостатньо дослідженим. Постаючи з відношення, яке встановлюється між означуваним мовною одиницею (номінативний спосіб означення) та її позначуванним (предикативний спосіб означення), цей стан не є сталою функціонально-семантичною величиною. Під впливом різноманітних чинників мовного і немовного походження він модифікується з кожним новим уживанням іменника у мовленні.

До недавнього часу вважалося, що явище Д/Н іменника у мовленні є прикметною ознакою лише окремих мов, а саме тих, де мовленнєвий узус виробив для його вираження відповідні граматичні механізми. До основних, як відомо, належать правила вживання артиклів та функціонально рівнозначних їм детермінативів. Ґрунтовні дослідження останніх років показали хибність подібних поглядів і довели, що це мовленнєве явище має універсальний характер і що в кожній мові існують відповідні мовні засоби його вираження [4].

Однак склалося так, що вчені, досліджуючи явище Д/Н іменника у мовленні, розглядають його в основному під кутом зору мовних засобів вираження, а простіше — мови, не звертаючи належної уваги на те, що воно має двояку природу існування, тобто є мовно-логічним явищем. Такий характер явища детермінованості складається під впливом взаємодії трьох різнорідних складників мовного спілкування: мови, суб'єкта мовлення та об'єктів предметного світу, що стають предметами мовлення. Взаємодіючи між собою у мовленнєвому дискурсі, зазначені складники мисленнєво-мовної діяльності формують три види функціонально-сміслових відношень, а саме: 1) мова — об'єктивна дійсність, 2) суб'єкти мовлення — об'єктивна дійсність; 3) мова — суб'єкти мовлення.

Немає жодного сумніву в тому, що кожне з цих трьох взаємовідношень повинно якимось чином відобразитися у явищі Д/Н іменника, якимось чином впливати на формування та мовленнєве вираження відповідних значень. Охарактеризувати коротко роль кожного із цих взаємовідношень у творенні категорійних значень детермінованості / недетермінованості — завдання цієї розвідки.

1. Мова — об'єктивна дійсність. Це функціонально-сміслові взаємовідношення реалізуються у мовленні через номінативну функцію іменника. Як мовний знак, іменник відтворює об'єкти предметного світу в процесі мисленнєво-мовної діяльності у різних семантичних виявах, хоча, зрозуміло, не всі вони є значущими для творення категорійних значень Д/Н. Щодо останніх, то необхідно вказати насамперед на такі семи: окреме/загальне, конкретне/абстрактне, дискретне (раховане)/недискретне (нераховане). Саме ці семантичні характеристики іменника є найбільшими регуляторами його потенційних задатків виражати те або інше значення категорії Д/Н. Так, іменники, що позначають одиничні предмети на зразок “сонце”, “небо”, “місяць” тощо, а також власні назви у більшості своїх уживань указують на індивідуальні і, як наслідок, кількісно та якісно детерміновані предмети мовлення.

Загальні назви, або апелятиви, які у мові виконують денотативну функцію, тобто позначають класи однорідних предметів, стають детермінованими в актуальному мовленні лише в певних дискурсивних умовах та при функціональній участі відповідних лінгвістичних маркерів — артиклів, детермінативів, різних займенників, атрибутивних дескрипцій тощо.

Абстрактні іменники, означуваним яких є не об'єкти зовнішнього світу, а лише поняття, що склалися в результаті пізнання цього світу, потенційно більше тяжіють до вираження категорійного значення детермінованості якісного вияву, чим, власне, й пояснюється висока частотність їх синтагматичної сполучуваності з артиклем означеності у мовах, які ним володіють.

Іменники конкретної семантики, навпаки, потенційно краще пристосовані до вираження категорійного значення детермінованості кількісного вияву, яке у відповідних дискурсивних умовах переходить у детермінованість якісного змісту.

По-своєму взаємодіють із категорійною семантикою Д/Н іменники дискретного та недискретного значень. Перші можуть виражати значення детермінованості/недетермінованості як якісного, так і кількісного планів, залежно від тих або інших дискурсивних умов. Другі, вказуючи на предмет номінації як неподільне ціле, є в результаті цього завжди кількісно неозначеними. Виняток становлять випадки семантичної транспозиції, у

яких ці іменники набувають ознак рахованості, наприклад: Я *купив два молока* (тобто два пакети чи дві пляшки молока).

Щодо детермінованості якісного плану, то іменники недискретного значення набувають її у випадку генералізації, наприклад: *Рослинам потрібна вода*.

У таких уживаннях конкретні іменники недискретного значення уподібнюються абстрактним іменникам, їх означуване втрачає денотативний зв'язок з предметом позначення, трансформується в результаті цього у поняття, і, як наслідок, слово стає детермінованим у якісному відношенні, залишаючись недетермінованим у кількісному.

2. Суб'єкти мовлення — об'єктивна дійсність. У цьому різновиді функціонально-сміслового зв'язку складових елементів комунікативного акту знаходить відображення прагматичний аспект мовленнєвої діяльності людини, зокрема те, як вона сприймає об'єкти позамовної дійсності, що стають предметом мовлення, яку дає їм змістову, інформативну та емоційну характеристику. У сприйнятті суб'єктів мовлення предмети дійсного світу можуть постати як щось одиничне або множинне, відоме або невідоме, наявне чи уявне. Уявно репрезентований предмет мовлення може мати два статуси існування. Він може сприйматися як цілісна в своїй природі позамовна реалія або ж лише як сукупність типових ознак, притаманних тому класу предметів, до якого належить зазначена реалія.

У зв'язку із цим складаються три способи актуалізації іменника у мовленні: 1) референтний, коли він указує на предмет мовлення, існування якого локалізоване у часі і просторі, наприклад: *На столі лежить книжка*; 2) денотативний, коли предмет мовлення представляється як ірреальна сутність, існування якої має невизначений статус, наприклад: *Я хотів би придбати цікаву книжку*; 3) сигніфікативний, коли предмет мовлення постає лише як деяка кількість типових ознак, що притаманні предметному класу, наприклад: *Книжка — джерело знань* [8, с. 135-153].

Кожен із цих способів актуалізації іменника у мовленні по-своєму взаємодіє із категорійними значеннями Д/Н. Референтно актуалізовані іменники є переважно детермінованими у кількісному відношенні і, в залежності від відповідних дискурсивних обставин, можуть бути детермінованими або недетермінованими у якісному відношенні.

Іменники, що актуалізуються денотативно, завжди недетерміновані як у кількісному, так і в якісному відношеннях.

Сигніфікативна актуалізація іменника робить його недетермінованим у кількісному плані, але детермінованим у якісному плані. Треба, однак, зауважити, що детермінованість сигніфікативно актуалізованого іменника не рівнозначна детермінованості референтно актуалізованого іменника. У першому випадку ми маємо справу з абстрактно-ознаковою характеристикою предмета мовлення, оскільки йдеться тільки про ідентифікацію видових ознак, властивих певній множині предметів, існування яких уявно-віртуальне, а в другому йдеться про ідентифікований суб'єктами спілкування предмет мовлення, що виконує роль референта іменника.

3. Мова — суб'єкти мовлення. Цей функціонально-смісловий взаємозв'язок реалізується в процесі здійснення мовленнєвого акту. Він визначає спосіб використання суб'єктом мовлення елементів мови, переважно номінативної семантики, для позначення об'єктів позамовної дійсності, що стають предметом мовлення. Інакше кажучи, зазначене взаємовідношення вказує на те, як, яким способом два перші із указаних взаємовідношень відображаються у мисленні суб'єктів мовлення і за допомогою яких мовних засобів вони реалізуються в процесі мовлення. Саме це взаємовідношення формує граматичний аспект явища детермінації, тоді як два перші із розглянутих взаємовідношень мають чітко виражену логіко-семантичну природу.

Граматичний аспект категорійних значень Д/Н — це лише формальний бік їх існування. Він забезпечує тільки технічні можливості мовного вираження тих об'єктивно існуючих характеристик предметів реального світу, відображених у свідомості мовців, які формують логіко-семантичний зміст явища детермінованості іменника.

Отже, явище Д/Н іменника у мовленні має дві площини існування — граматичну (формальну) і логіко-семантичну (змістову). Треба при цьому зазначити, що ці дві категорійні площини далеко не завжди узгоджуються у мовленнєвій дійсності. Тут часто трапляються випадки, коли за формальними ознаками іменник вважається детермінованим, тоді як його

логіко-семантичний зміст залишається практично недетермінованим чи навпаки, наприклад: *Який батько не любить свого сина? Людина, як та мурашка, все копірується в землі.*

З граматичного погляду іменникові слова “син” і “мурашка” вважаються означеними, оскільки в препозиції до них знаходяться відповідно присвійний та вказівний займенники, які, як одноставно вважають мовознавці, є спеціальними “кванторами означеності”. Тим часом, зміст детермінованих ними слів повністю неозначений, оскільки він не співвідноситься з жодним предметом об’єктивного світу, який можна було б локалізувати в часі та просторі, а тим більше ідентифікувати його як окрему річ, відмінну від класу їй подібних.

Іншу картину спостерігаємо у такому висловленні:

— *Якийсь чоловік вас заттус.*

— *Це мій брат.*

Через неозначений займенник “якийсь” номінативну одиницю “чоловік” варто вважати граматично недетермінованою. Однак одиничність предмета, на який указує слово, та знання його співрозмовником (а явище Д/Н функціонально зорієнтоване переважно на того, хто слухає) роблять його цілком детермінованим як у кількісному, так і у якісному відношеннях.

За нашими спостереженнями, зазначена суперечність не була ще предметом ґрунтовного аналізу в лінгвістичній літературі. Між тим, ця проблема має важливе значення як для розуміння функціональної ролі детермінативів, так і для розуміння того, що відбувається зі значенням іменника в момент його актуалізації у мовленні.

Зважаючи на складність процесу мисленнево-мовної діяльності, у якому взаємодіють різні за природою та походженням фактори, закономірно поставити питання, чи взагалі можливе єдине розуміння категорійних значень Д/Н для всіх складових мовного акту, а саме: мовця, його співрозмовника, предмета мовлення й самої мови як засобу спілкування. Виходячи з різних тлумачень категорійних понять Д/Н, є всі підстави твердити, що ні. І сумніви стосовно цього уже висловлювалися лінгвістами [6, с. 8].

Переконливим доказом у цьому відношенні є, на наш погляд, функціональна дистрибуція ознак, які вибираються різними вченими як смислова домінанта того або іншого категорійного значення. Те, що їх багато і що вони найрізноманітніші за своєю сутністю, можна переконатися, зіставивши різні теорії мовної детермінації.

Звернемо тут увагу тільки на те, що всі старання мовознавців згрупувати ці ознаки відповідно до понятійних значень Д/Н не дають позитивних результатів. Оскільки ті ознаки, що в одній лінгвістичній концепції Д/Н розглядаються як показники означеності (або ж неозначеності), в іншій дістають цілком іншу оцінку. Візьмемо для прикладу узагальнене значення іменника.

У розумінні одних авторів генералізуюче значення іменника є недетермінованим [9, с. 7], інші вважають його детермінованим [16, с. 477], а немало вчених розглядають його як засіб нейтралізації категорійних значень Д/Н [2, с. 61; 10, с. 85].

Звернемося тепер до протилежного поняття і подивимося, як інтерпретується індивідуалізуюче значення іменника (функція індивідуалізації). Багато мовознавців ототожнюють індивідуалізуюче значення іменника із категорією детермінації (див., наприклад, праці Ж.Г. Ошаніної [7], В.Є. Щетинкіна [14], Ж. і Р. Лебідуга [15] та ін.).

Цілком іншого погляду дотримується у цьому питанні російський учений Ю.О.Рилов. На його думку, категорія Д/Н немає нічого спільного з індивідуалізуючим значенням іменника, оскільки воно “являє собою семантичну категорію, імпліцитно властиву деяким семантичним розрядам іменників”, до яких автор відносить індивідуальні найменування, іменники з абстрактним значенням, збірні назви тощо [11, с. 10]. Це, так би мовити, дві крайні точки зору, між якими неважко виявити судження, в яких фактор індивідуалізації значення іменника розглядається як ознака його недетермінованості [12, с. 41].

На різнотлумаченнях змістової сутності понять Д/Н позначається ще й та обставина, що кожна із складових комунікативного акту має сама по собі складну природу, що не може не впливати на функціонування категорії Д/Н у мовленні. Якщо розглядати з цього погляду, наприклад, предмети та явища позамовної дійсності, що виступають прототипами мовного позначуваного, то, спрощуючи справжню суть процесів, які відбуваються в об’єктивному світі, можна виділити три властиві їм стани: кількісний та якісний стан та стан взаємодії. Два перші стани — це об’єктивна природа предметів матеріального світу, яка лежить в основі їх творення;

третій стан — це спосіб їх існування, точніше кажучи, один із способів існування. Зрозуміло, що кожен із цих станів об'єктивно існуючих реалій повинен якимось чином відобразитися у мові. Тому Д/Н як мовну категорію можна й, очевидно, треба (якщо хочемо глибше проникнути у її справжню суть) розглядати під трьома кутами зору, тобто розглядати Д/Н кількісного плану, Д/Н якісного плану та Д/Н взаємовідношень між предметами. Адже “детермінувати, — як справедливо твердять французькі граматисти Ж. і Р. Лебідуа, — це не тільки розрізнити і виділяти, але й також ясно вказувати на відношення” [15, с. 25].

Вказані аспекти категорії Д/Н тісно взаємодіють у мовленні, подібно до того, як взаємодіють у реальній дійсності відповідні їм стани явищ та об'єктів, відображенням яких вони є. Так, у висловленні *Перед моїм вікном росте дерево* номінативна одиниця “дерево” детермінована як у кількісному відношенні, так і у відношенні взаємодії з навколишнім предметним світом. Витоки цих двох детермінацій різні. Кількісна детермінованість є, крім, власне, змісту висловлення, наслідком відповідного граматичного оформлення мовних одиниць “дерево” і “росте”.

Детермінованість взаємодії впливає із просторової локалізації певного предмета стосовно іншого — “перед моїм вікном”. Внаслідок цих детермінуючих чинників, особа, якій адресовано висловлення, сприймає конкретний предмет мовлення як певну об'єктивно існуючу реалію, назва якій “дерево”, що знаходиться перед вікном суб'єкта мовлення. Однак цієї інформації ще недостатньо, щоб детермінувати цей предмет мовлення у якісному відношенні. Для цього потрібні ще якісь додаткові штрихи у характеристиці предмета мовлення, які б давали підставу для виділення його як окремої, ні на що інше не подібної реалії, яка однозначно сприймається і інтерпретується як мовцем, так і його співрозмовником. А це можливо тільки у випадку подальшого розвитку висловленої тут думки, що може відбуватися мовним шляхом (інші висловлення про цей предмет мовлення) або ж паралінгвістичними засобами (указання жестом на предмет мовлення).

Як бачимо, мовні висловлення далеко не завжди виражають експліцитно всі три аспекти категорії Д/Н. Між ними у процесі мовного спілкування можуть складатися різноманітні відношення. Нерозуміння цього веде до помилкових теоретичних узагальнень, неправильного тлумачення самої сутності понять Д/Н. Показовий у цьому плані такий приклад. У науковій літературі, а також у посібниках із граматики широко розповсюджена думка, що детермінованість (означеність) співвідноситься з чимось відомим, а недетермінованість (неозначеність) — з невідомим. При цьому в актуальний зміст слова “відомий” мовознавці вкладають найрізноманітніші комунікативно релевантні семи. Тому в термінологічному апараті, що служить для характеристики категорійного значення детермінованості, фігурують поняття: “знання мовця”, “знання того, хто слухає”, “асоціативне знання”, “анафоричне знання”, “контекстне знання”, “ситуативне знання”, “ідентифікуюче знання”, “дейктичне знання”, “кількісне знання”, “якісне знання” і ін. Питання про те, яке з цих знань є визначальним для вираження категорійних значень Д/Н, залишається понині відкритим. До того ж, у живому мовному спілкуванні вираження категорійних значень Д/Н суперечать часто загальноприйнятим поняттям відомості/невідомості, про що уже йшлося вище.

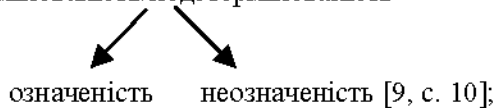
Все викладене про мовну сутність категорійних значень Д/Н та їх понятійний зміст невідворотно веде до висновку, що категорія Д/Н не є простим граматичним явищем бінарного складу, як це переважно представляється у лінгвістичній літературі. Ця категорія, як предикативний компонент структури висловлення, введений у певний інформативний контекст, має складну семантичну організацію, у творенні якої задіяні різні за своїм походженням складові мовного акту. Її зміст формується не тільки у семантичній площині мови, у ньому знаходять своє відображення логіко-філософські категорії мислення, про що твердять, з одного боку, самі мовознавці [1, с. 239], а з іншого боку — філософи [5]. Тому її категорійний зміст виходить далеко поза межі суто граматичних понять Д/Н.

Це і спонукує багатьох мовознавців переглядати принципи внутрішньої організації категорійних значень категорії Д/Н. Так, французький вчений Р. Грассері розрізняв 13 ступенів детермінованості іменника [17, с. 384-386]. Пізніше його співвітчизники Ж. Дамурет і Е. Пішон виділяли чотири семантичні стани іменника, які, в свою чергу, членувалися на окремі види детермінованості. Так, стан відомості, згідно з поглядами цих вчених, має п'ять різних видів детермінованості [16, с. 482].

У сучасних наукових дослідженнях мовної природи категорії Д/Н нерідко висловлюється думка, що аналізована категорія має триелементну будову. При цьому можна виділити декілька варіантів тернарної опозиції семантичних значень категорії Д/Н:

1. Означеність/неозначеність/узагальненість [18, с. 70];

2. Детермінованість/недетермінованість

3. Неспіввіднесеність/співвіднесеність означена/співвіднесеність неозначена [13, с. 224];

4. Віртуальність/невіртуальність

Незважаючи на певні смислові та формальні відмінності, що існують між цими структурними варіантами семантичної організації категорії Д/Н, вони збігаються в головному. По-перше, в усіх чотирьох моделях категорія Д/Н не поширюється на всі випадки вживання іменника у мовленні, що навряд чи правильно з логічної точки зору і виправдано з погляду граматики. Якщо означеність/неозначеність визнається категорійною характеристикою іменника, яка виявляється саме у мовленні, то важко пояснити, виходячи з принципу обов'язковості та регулярності категорійних значень, чому в одних випадках вона знаходить своє вираження, а в інших ні. По-друге, у цих опозиціях не відображений належним чином взаємозв'язок значень Д/Н із категоріями кількості та якості, які лежать в основі їх творення.

Співвідносячись із різними сторонами реального буття предмета мовлення, категорія Д/Н не може бути семантично однорідною категорією. Це, на наш погляд, різнопланове за своїм функціонально-семантичним змістом мовне явище, яке, з одного боку, відображає якісний аспект природи речей, явищ, подій тощо, а з іншого боку — кількісний аспект. Отже, для того, щоб наукове висвітлення мовної сутності категорії Д/Н мало об'єктивний характер, необхідно насамперед розмежувати її якісну сторону існування від кількісної. В наявних наукових дослідженнях цього питання таке розмежування, як правило, не робиться, хоча на необхідність його вказує багато мовознавців. Так, В.Г. Гак пише з цього приводу: "Детермінація може бути якісною й кількісною. Якісна детермінація показує ступінь знання предмета співрозмовником (...). Кількісна детермінація відображає кількісну характеристику поіменованих об'єктів (одичність, множинність, частковість, тотальність і под.)" [3, с. 99-100].

Зауважимо, що висловлена В.Г. Гаком думка не нова. Її смисл імпліцитно звучить у багатьох працях, присвячених цьому питанню. Не зайвим буде також нагадати, що вся історія досліджень категорійних значень артиклів повністю підпорядкована цим двом детермінуючим основам. Тому будь-яке значення артикля тлумачиться або з погляду кількісних характеристик позначуваного іменником предмета мовлення, або з погляду його якісних характеристик.

Ставши на точку зору, що детермінованість іменника може бути якісною або кількісною, ми тим самим визнаємо, що й недетермінованість його може бути якісною або кількісною. Отже, категорія Д/Н постає як чотирьохелементна структура, складовими якої є якісна Д/Н і, відповідно, кількісна Д/Н.

Немає потреби доводити, що категорійний зміст цих двох пар складових категорії Д/Н різний, тому вони не можуть позначатися одними і тими ж термінами. Термінологічна нерозмежованість цих різних за своїм змістом категорійних понять є, очевидно, однією з основних причин тих суперечностей, які постежуються у тлумаченнях мовної сутності категорії Д/Н, однак це вже інша тема наукового розгляду.

Література

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка: Пер. с третьего фр. издания. — М.: Изд-во иностр. лит. 1955. — 416 с.
2. Габучян Г.М. Теория артикля и проблемы арабского синтаксиса. — М.: Наука, 1972. — 224 с.
3. Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка. Морфология: Учеб. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Высш. шк., 1986. — 312 с.

4. Категория определенности-неопределенности в славянских и балканских языках: Сб. ст. — М.: Наука, 1979. — 364 с.
5. Курчиков Л.М. Пізнання і невизначеність. — Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1970. — 200 с.
6. Николаева Т.М. О функциональных категориях линейной грамматики //Синтаксис текста. — М.: Наука, 1979. — С. 37-48.
7. Ошанина Ж.Г. Употребление артикля во французском языке. — М.: Наука, 1973. —112 с.
8. Попович М.М. Детермінованість / недетермінованість іменника у мовленні. — Чернівці: Рута, 2001. — 347 с.
9. Руссу А.Д. Детерминированность и недетерминированность субъекта в французском языке (В рамках косвенной номинации): Автореф. дис. ... канд. филол. наук. — М., 1977. — 22 с.
10. Рылов Ю.А. Определенность/неопределенность существительного в отношении к актуальному членению предложения (На материале русского и испанского языков): Дис. ... канд. филол. наук. — Воронеж, 1974. — 191 с.
11. Рылов Ю.А. Определенность/неопределенность существительного в отношении к актуальному членению предложения (На материале русского и испанского языков): Автореф. дис. ... канд. филол. наук. — Воронеж, 1974. — 24 с.
12. Сеницын В.В. Смысловая функция неопределенных детерминативов французского языка на уровне текста: Дис. ... канд. филос. наук. — Минск, 1983. — 191 с.
13. Строева Т.В., Зиндер Л.Р. Грамматическая категория соотнесенности имени существительного в немецком языке //Уч. зап. ЛГУ — 1961. — № 301. — Серия филол. наук. Проблемы языкознания. — Вып. 60. — С. 218-232.
14. Щетинкин В.Е. Система грамматических категорий имени во французском языке: Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. — М., 1974. — 32 с.
15. Le Bidois G. et R. Syntaxe du français moderne. — 2ième éd., revue et complétée. — P.: Editions A. et J. Picard, 1971. — T.1. — 560 p.
16. Damourette J et Pichon E. Des mots à la langue. Essai de grammaire de la langue française. — 2ième éd. — P.: Ed. d'Arthey, 1911-1927. — T.1. — 674 p.
17. Grasserie (de la) R. De l'article (morphologie et syntaxe) //Mémoires de la société de linguistique de Paris. — P.: Emile-Bouillon, libraire-éditeur, 1896. — P.285-322; P. 381-394.
18. Rivière N. La construction impersonnelle en français contemporain. — P.: Edition Jean-Fayard, 1981. — 130 p.

Mykhaylo Popovych. Linguistic and Logical Factors of the Noun Category of Determinedness/ Undeterminedness. The present article deals with the nature of the category of the noun determinedness/undeterminedness in speech and its influence on the creation of different components of the process of communication. Some assumptions are expressed concerning the possible structure of the grammatical meanings of this category.